

Andrej Zavrl

a.zavrl@hotmail.com

Cuba Libre

Reinaldo Arenas, *Preden se znoči*, prevedla in spremno besedo napisala Barbara Pregelj, Modrijan, 2009.

Z avtobiografijo Reinalda Arenasa *Preden se znoči* smo se srečali že v istoimenskem filmu Juliana Schnabla (*Before Night Falls*, 2000), kjer Arenasa igra Javier Bardem. Zdaj pa so pri Modrijanu končno pretrgali slovensko zvestobo kastristični cenzuri in objavili prvo Arenasovo besedilo v slovenščini. Njegova avtobiografija je tudi zadnje delo, ki ga je napisal, v njegovem središču pa sta seksualna in politična represija, ki ju je moral prenašati na Kubi.

Arenas niza dogodek za dogodkom, seks za seksom v že skoraj kataloški maniri/maniji, večkrat je lahkoten in tračarski, a družbena resničnost preprečuje, da bi avtobiografija postala lahkotna in brezskrbna. Ves čas so namreč na delu Državna varnost, ki ima nad ljudmi totalen nadzor, zapori in koncentracijska taborišča.

Arenas se svoji homoseksualnosti nikakor ne izogne, celo več: v njenem popisovanju je zelo nazoren in namerno zavrača zaplankano malo-meščanski »dober okus« ter čisto neposredno napade tudi vsakršno dvoličnost in homofobijo. Znameniti perujski pisatelj Mario Vargas Llosa je o tem besedilu napisal: »Gre za eno najganjlivejših pričevanj o zatiranju in uporu, kar jih je bilo kdajkoli napisanih v španskem jeziku, a le redki si bodo upali to dejstvo priznati, saj ima knjiga, čeprav jo beremo z nenadzorovano slastjo, perverzno moč, da bralce pušča v nelagodju.«



Še posebej priporočljivo branje za tiste, ki z navdušenjem zrejo proti Kubi in/ali hrepenijo po dobrih starih časih socializma/komunizma.

cena ♦♦♦♦♦

Reinaldo Arenas, kubanski pisatelj (1943–1990)

Kubanska noč

Reinaldo Arenas (16. julij 1943–9. december 1990) je v svojem življenju izkusil več, kot lahko človek prenese. Na kubanskem podeželju, kjer je odrasčal, je dodobra izkusil revščino, zaradi katere je zavoljo lakote jedel zemljo in trpel bolezn. A to ni nič v primerjavi s tem, kar ga je čakalo v odraslosti.

Željo po istem spolu in užitke masturbacije je odkril pri šestih letih, prvo versatilno penetrativno seksualno izkušnjo pa je z bratrancem doživel pri osmih. Arenas piše, da je bila na kmetih spolna sla močnejša od predsodkov in prepovedi, zaradi česar niso bili zelo pogosti le homoseksualni odnosi, pač pa tudi onegavljenje živali in rastlin. Homoseksualna dejanja, ki jih opisuje Arenas, niso imela nobene prave povezave z identitetami – družinski očetje so fukali druge moške in pri tem brez

zadržkov uživali, samoidentificirani homoseksualci pa ponavadi med seboj niso seksali, pač pa so si iskali »prave moške«. (Arenas zato trdi, da je glbt-gibanje sicer doseglo pravice, a zapravilo možnost seksanja s heteroseksualci.)

Štetje seksualnih stikov pri Arenasu ne gre v desetine ali stotine, pač pa v tisoče. Seksualni zmeneč pa se mnogokrat ni končal z romantično osladnostjo, ampak se je groba roba večkrat fizično znesla nad moškim, ki ga je ravnokar imela, nemalokrat ga je tudi okradla. A Arenasov odgovor je bil: »Prevzemam tveganje.«

Kubansko zgodovino Arenas opiše kot zgodovino nepretganih samomorov, izdaj, uporov, pobegov, zarot, vstaj, državnih uporov, neskončnega stremuštva, zlorab, obupa, vsesplošnega ovaduštva, napuha in zavisti. In nato je prišel Castro, ki je s svojo marionetno Revolucijo zaprl, mučil in pobil nešteto ljudi. Zelo kmalu se je tudi izkazalo, da homoseksualnost in revolucija nista združljivi. Poleg tega je imel Arenas še dodaten problem – bil je pisatelj in v tej kombinaciji je bila zanj Castrova diktatura dosti hujša od Batistove, čeprav se je tudi sam pridružil Castrovim upornikom proti Batisti. Ko so ga 1973 aretirali, je bil »le še homoseksualni kontrarevolucionar, ki je v tujini objavljaj svoje knjige«. Do leta 1976, ko so ga po vsiljenem »priznanju« in več poskusih samomora izpustili, je na lastni koži izkusil zapor brez sojenja, samice, bolhe, uši, bolezni, koncentracijska taborišča in suženjsko delo.

V takšni državi so se tisoči in tisoči ukvarjali samo z enim vprašanjem: kako pobegniti. Po prvem večjem uporu proti režimu je Ca-

stro dovolil izselitev nezaželenih prebivalcev, predvsem tistih, ki mu v tujini ne bi mogli škodovati. Njegov namen je bil izseliti čimveč zločincev in zapornikov, v to skupino antisocialnežev pa so spadali tudi homoseksualci. Ne pa tudi pisatelji. Arenas je zato imel veliko srečo, saj ga policisti niso prepoznali kot pisatelja in so mu dali prepustnico kot homoseksualcu. 4. maja 1980 ob zori je tako odplul proti ZDA.

Arenasovo pisanje je transgresivno, nekonvencionalno in izraža potrebo po posameznikovi pravici do individualnega izraza. Zaradi spodkopavanja realističnega načina pripovedovanja je naletel na zavračanje revolucionarne kulturniške politike in na Kubi ni mogel objavljati, zato je svoje rokopise skrivaj pošiljal v tujino. V večini besedil bolj ali manj izrazito piše o istospolni želji, najbolj eksplicitno pa v delih *Spet morje* (1982), *Arturo, najsvetlejša zvezda* (1984), *Potovanje v Havano* (1990), *Barva poletja* (1991), in – edinem v slovenščini – avtobiografiji *Preden se znoči* (1992).

Decembra 1990 je zaradi bolezni (aids in depresija), in ker ni mogel več pisati, naredil samomor. V enem od poslovnih pisem je za vso svojo nesrečo okrivil eno samo osebo: Fidela Castra in napovedal: »Kuba bo svobodna. Jaz sem že.« V epitafu za samega sebe pa je naročil

... naj se njegov pepel raztrese v morje, kjer bo valoval za zmeraj. Ker se ni odrekel svojemu sanjaštvu, pričakuje kakšnega mladeniča, da se potopi v njegove vode.